

Ὁ Ἀνέστης Φαγούδης κατέβασε τὰ μούτρα τοῦ, σου-
φρωσε τὰ φρύδια του, σοβαρέφτηκε. Δὲν πρόσμεινε ἀπὸ τὸ
φίλο του τέτοιαι εἰρωνία, τέτοιαι περιγέλασμα. Ὁ Βαζλᾶς

Πιά να καταλάβεις τί θέλω να πω, Θυμίου μου. Τί γράφτηκε αυτές τις μέρες για την παράσταση της «Αντιγόνης» που όλες οι εφημερίδες (χωρίς να τις βάλει βέβαια ο κ. Σιγάλας, ο ήσυχος κι αβόρτος αυτός εφημερίτης) μας πήρανε ταυτιά μας να μάζεψαν πως το τάδε πρόσωπο θάν το παίζει ή τάδε κυρία, ευνουμένη μαθήτρια του κ. Σιγάλα, και άλλο πρόσωπο ο τάδε κύριος, ευνουμένος μαθήτης του κ. Σιγάλα, και πως την παράσταση θάν τη διεύθυνε ο κ. Μιστριώτης, ευνουμένος διδάσκαλος του κ. Σιγάλα κτλ.

Να ζει κανείς και να δουλεύει για να ποχτήσει την αρετή του κ. Σιγάλα, δεν είναι και μικρό πράμα. Να μας ευνουί λοιπόν κ' έμεις ο γενικός αυτός Φαβορέτος των Μουσών και των Χαρίτων.

Δικός σου
Τριδιάτας

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΩΠΑ

Φίλατε «Νουμά»,

Εδίδαξα με μεγάλη προσοχή—μελέτησα μπόρω να πω—τη μετάφραση του Κύκλωπα του Έβριπίδη που δημοσιεύτηκε στα φύλλα 133, 134, και 135 του «Νουμά».

Έτσι έπως το διαβάσατε είδατε ένα δράμα ζωντανό χωρίς κουσούρια, που δε σκοντάφτει πουθενά στα σημερινά συνήθεια και όσοι έτυχε, περιδεύοντας στη Ρούμελη ή στην Ήπειρο, να πέρασαν και μια νύχτα στη σπάνη, θάν τήνε θυμηθούνε έφτους διαδίζοντας τον Κύκλωπα. Δέ βρίσκω λόγια να παινέσω τη μετάφραση άφτη γιατί έχει δουλειά μεγάλη που δέ μπορεί να τήνε νοιώσει κανείς χαδούοντας την. Έτσι έλαφρά με τη ματιά του. Πάρτε τη στερεότυπη έγδοση του Κύκλωπα και θά σ'ε βοηθήσει πολύ στο να νοιώσετε τη δουλειά άφτη. Όλες άφτες οι τσπα-νικές εκφρασεις, έλα τα εκφωνήματά τους, τα άστεϊα τους, κι άφτες άκόμη ο ρυθμός του τραγουδιού των Σατυρόπουλων, είναι μελετημένα βαθειά. Ο μεταφραστής μελέτησε όλα, τα άναλυσε, τα αίστάνθηκε, τα έκλεισε μέσα του, έπειτα μελέτησε και τη σημερινή ζωή της Ελλάδας, του χωριού, της άληθινής Ελλάδας, με μελέτη σοβαρή και κοπιαστική και άρχισε να μεταφράζει αποδίνοντας. Η άπόδοση άφτη είναι το δυσκολώτερο μέρος μιας άρχαίας μετάφρασης. Και θυμούμαι τη στιγμή άφτη τα λόγια ενός κυρίου που έγραφε πέρυσι στα «Παναθήναια» για την παράσταση της «Ορίστειας» του Σωτη-

ριάδη: «Η άναξίωσις του άρχαίου δράματος είναι έπως και ο τετραγωνισμός του κύκλου». Ο κύκλος άφτος θά τετραγωνιστεί μια χαρά αν στο θέατρο παιχτούν μεταφράσεις τέτιες και τις άκούει άκροατήριο γνήσιο Ρωμαίικο κι όχι το εκφυλισμένο των σαλονιών. Για τέτιο άκροατήριο δέν είναι ο «Κύκλωπας».

Μέσα στην άμάθειά μας για τον άρχ. κόσμο κά-νουμε τις άναλογίες μας με τον σημερινό των σαλονιών που, κατά τον δασκαλισμό, μοιάζει περισσότερο με τον άρχαίο γιατί μιλά καθαρέβουσα, έπως κ' έγω θά ήμουνα έξαφνα Σωκράτης αν φορούσα τα ρούχα του Σωκράτη.

Ο άρχαίος Έλληνας βσιλικός άπέχει άπό τον σημερινό όσο το φώς άπό το σκοτάδι. Είναι όμως άπαράλχτος άφτος ο άρχαίος με το Ρήγα των δημοτ. τραγουδιών.

Η διαφορά που κάνει τον κύκλο άτετραγώνιο έδω είναι το άκροατήριο, είναι η ψυχή ή άνάλλοιωτη του άρχαίου Έλληνα και του σημερινού χωριάτη.

Για το σημερινό κόσμο των σαλονιών ευστήνω τη Γαλλική μετάφραση της Ιλιάδας άπό τον Lamotte—άφου μάλιστα ξέρουν τα Γαλλικά καλύτερα άπό τα Ρωμαίικα—που παρουσιάζει τον Όδυσσέα με φρόνο και τήν Ήρα με face-à-main και τον Άία να δίνει το μπράτσο του στη θεά και στη μή-σωση.

Άφτη η μετάφραση που τόσο τήνε χτύπησαν στη Γαλλία είναι για τη σημερινή μας Ελλάδα, και η μετάφραση του «Κύκλωπα» ή λεβέντικη, για την Ελλάδα του 21. Μα έμεις, λείει ο Βαλαωρίτης—και τώπε μάλιστα δώ και 40 χρόνια—άπέχομε άπό τη γενιά που 21 όσο έκείνη άπ'τους προπάππους της. Άκούτε σήμερα κάτι όνόματα παληκαρίσια που κά-μαν κρόσο στα 21 κάτι όνόματα που σ'ε ένθουσιάζουν, που σ'ε φέρνουν στον νού κάτι φουστανελλάδες με λεβέντικες μορφές σαν και δαύτες των άγωνιστάδων που δημοσίεψε ο Σκόκος τώρα τελευταία δυό τρία χρόνια στο «Ημερολόγιό» του, γυρνάτε στους κατόχους τους και βλέπετε κάτι εκφυλους με μονόκλ, κάτι γυναικίτσες, κάτι τζιτζι-ποπό.

Ο Κύκλωπας δέν είναι για τους τέτιους. Ο μεταφραστής του δέν ήθελε κι ούτε ήθελε να χει υπόψη του μια τέτοια Ελλάδα έγραψε και θά γρά-ψει για το λαό για το Έθνος κι όχι για τις έξαι-ρεσίες του—άλλοίμονο τις τόσο μεγάλες.

Ο Κύκλωπας θά ζήσει, θά ζήσει, γιατί έχει όλα τα προσόντα να ζήσει. Ψυχολογία και δραματική ποίηση ενός Έβριπίδη, μετάφραση άριστοτεχνική, άπόδοση τέλεια. Ο κ. μεταφραστής θά καλλιεργήσει πιστέω και πρέπει να καλλιεργήσει το είδος άφτο και μάλιστα τις Λεβέντικες Τραγωδίες που έχει τη δύναμη να τις άποδίνη θαυμάσια. Οί γνήσιοι Έλ-ληνες που θά μ'ε διαδεχτούν θά αίστάνονται κα-λύτερα τήν άζία της μετάφρασης και θά τονέ βλο-γούνε λέγοντας:

—Αυτός ο άνθρωπος έβεργέτησε τήν πατρίδα του.
Πόλη.

Στέφανος Παρθενικός.

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗ

«Χαιμώνιασε!.. Στην άδυσσο φτερούγισσε ή νεοίτη, κ' ή θεά της φεγγοβολή βυθίστηκε στα σκότη! Τώρα χλωμός και σέρνοντας μαζί μου τη φλογέρα στις χιονισμένες ρεμματιές πλανιέμαι νύχτα-μέρα...

... Όλοϋθε πίκρες, συμφορές! Δοϋθε καταδίκη! Έβώλιασε στα στήθεια μου έρήμωση και φρίκη... Με θλίψη βλέπω πένθιμες και νεκρωμένες χήμου να γέρνουν οι έλπίδες μου και τα όνειράτά μου!...

Στην τρικυμία της ζωής επέλεξα, και μόνο τους στεναγμούς άπάντησα, το κλάμμα και τον πόνο—τώρα οι νιοί τριγύρω μου θαρρύν με καταφρόνια το γέρντα που σώριασαν έρείπιο τα χρόνια...

Στα σπήλαια, στις έρημιές γυρεύω ύπνο πλάνο πότε θά λείψουν οι καημοί, άχ! πότε θ' άνασάνω! Η παγωμένη μου καρδιά έστέρεψε, και νοιώθω σβυσμένο κάθε όνειρο, σβυσμένο κάθε πόθο!...

ΝΑΗΟΛΕΩΝ Α. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

Ο ΤΣΑΡΟΣ ΣΕ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Η κορώνα δέ φυλάει άπό κεφαλόπονο τον Τσάρο

Και του Τσάρου τα πλεμόνια δέν τον σβήνουνε τον ήλιο.

Με το κνουτο, και του Τσάρου θά ματώνανε τα πίσω.

Του Θεού μπορεί ν'άν' άξάδερφος ο Τσάρος, μα ο άδερφός του όχι.

Μακρι κι αν έχει ο Τσάρος χέρι, μα τον ούρανό δέ φτάνει.

τόν είδε μια, γύρισε το φύλλο, σοβαρέθηκε κι άφτος κ' είπε:

—Σου κακοφαίνεται που γελώ... Άμα τι ήθελες να γυρίσεις άπ' τη γυναικά σου να σου ξεμυστηρεφτεί τη μυστική ζωή της... Άν έκαμαν όλοι σαν κ' εμένα, πόσο, σήμερα θά τρέβονταν τα μαλλιά τους για τήν άπιστία της γυναικας τους... Δέν είδουνα έφχαριστημένους να μην έζι-ρρε-τίποτα κ' έτσι το γαλήνιο ταξίδι της ζωής σου να μην ταρχατζή άπό κανένα κύμα... Τι με μέλει έμένα, οδ παρακαλώ, α με βρίσκουνε άπό πίσω μου... πίσω άπ' το βασιλιά δ,τι θες πες, φτάνει έκείνος που δέν άκούει τίπο-τα και καθάται έφτυχισμένος στο θρόνο του. Η γυναικά μου με άπάτησε, έγω δέν έμαθα τίποτα, πάθανα χωρίς να μάθω τίποτα, είναι το ίδιο σά να μη με άπάτησε... είναι ψέματα;.. Με περιποιήθηκε, μ' έδωσε δ,τι της γύρεψα, τη ζωή της, την άφοσίωση, τις περιποιήσεις της, τη νό-μιζα τίμια, έκανοποιούμουνε έτσι και ήθια. Τι να γυρίσω περισσότερο; Η δριβθα σκαλίζοντας βγάξει τα μάτια της. Να τώρα βλέπεις άφτονε τον ά-θροπο που φορτωμένος με το κουφάκι του περπατά; Βλέπεις κ' έκείνο το δέν-τρο που κουνιούνται τα φύλλα του άπ' τον άέρα; Τα βλέπεις άφτα και τα πιστέεις και όμως μπορεί ο άνθρω-πος έκείνος να μην περπατά και τα φύλλα του δέντρου να μην κουνιούνται, μπορεί να παθαίνουνε καμιά οφθαλμα-πάτη, καμιά γέλασμα του ματιού, είναι καμιά άνάγκη να πείμε να πιστέουμε τον άνθρωπο και τα φύλλα για να

βελτισθούμε; Και τί μ'ε κόρτει; Το π'αν είναι να νο-μίζη κανείς και ναπολαδίζη έκείνο που νομίζει... Ίσα με τώρα η γυναικά σου σου έδωσε κανένα σημείο της ά-πιστίας της, σου έκανε να νομίζης πως δέ σ' αγαπά;... Όχι, ε τότε θά π'η πως για σένα η γυναικά σου έβανε πίστη και σ' αγαπούσε. Τελείωσε. Μα ψέματα είναι, τί σά μέλει εμένα; Έσύ ίσα με σήμερα δέν πέρασες τη ζωή σου νομίζοντας πως αγαπιέσαι; Έλα, πάρε τον τάδε να πούμε, που αγαπήθηκε στάληθεια και δέν άπατήθηκε, πές μου τί περισσότερο ένοιωσε άπ' σένα, που νομίζεις πως αγαπιέσαι και που δέ σου δόθηκε άφορμή να νομίζης το έναντιο; Σου το είπα και σου το ξαναλέω, σά νομίζεις πως είσαι κουτσός είσαι κουτσός, σά νομίζεις πως έχεις μια μεγάλη μύτη, έχεις τη μεγάλη μύτη, γιατί έκείνο το νομίζεις προέρχεται άπ' το κατάντημα. Κατάλαβες τώρα; Πήγαινε, γλήγορα πήγαινε και φίλησε τη γυναικά σου και πάρε της και συχώρεση, γιατί τήν είπες άτιμη και βρώμα.

—Μα πως γίνεται άφτο, πως μπορεί κανείς να μη θάλλη να μάθ'η βλοσυρή τη ζωή της γυναικας του, άπ' τον καιρο της παντρειάς της τουλάχιστο;...

—Δέν πρέπει, του είπα, ο άνθρωπος στον κόσμο να τα γυρίβη όλα... Κάνεις ένα βιβλίο και βρίσκουνται μερι-κοί και σου το έκθαίρουνε μπροστά σου, σέ κάνουνε να νομίζης πως είναι άρ-πουργήμα το βιβλίο σου και σ'ε με-γάλος συγγραφέας, μα στάληθεια το βιβλίο σου μπορεί να είναι μηδενικό και σ'ε ένας άνόητος γραφ άς... Τι σέ κό-

φτει εμένα, εσύ φτάνει να πεθάνης νομίζοντας πως είσαι δοξασμένος, γιατί κ' ή δόξα είναι ένα άπ' τα πολλά τα πράματα που κάνουν τον άθροπο έφτυχή, έτσι του ανθρώ-που ο έγωισμός γίνεται... μην π'ες να άκροαστής κρυφά να διής το τί λένε για σένα, μπορεί να πουνε τίποτες κακό και να σου κακοφανή... και να χάσης και μια αίτία έφτυ-χίας... Φίλε μου, ή άληθινή άλήθεια δέ φέρνει τήν έ-φτυχία και γι' αυτό είναι ψέμα το τί νομίζεις είναι ή σωστή άλήθεια και παραπάνω μη γύρεβε ή θές να περά-σης τη μικρή ζωή σου έφτυχισμένος και χωρίς φουρτού-νες, γιατί ο κόσμος για το όντο, έπως σκέφτεται άφτο, δέν είναι κατιτίς πολυσύνθετο, ούτε ο έτερισμός παίζει με-γάλο ρόλο, παρά μόνο το έγω ύπάρχει και βασιλεύει και κάτι πράματα που έφχαριστούνε το έγω, τίποτα άλλο και γι' αυτό και μόνο πασάλει το όντο και πρέπει να πασάλει... παράδειγμα πάρε τα ζωα... Έλα, πήγαινε γρήγορα να φι-λήσης τη γυναικά σου, που ίσα με τώρα δέ σου έδωσε ά-φορμή να πικραθής... που έχει άκέραια έκανοποιήσει το έγω σου.

—Άντίο, Βαρλά, αντίο... π'έγω να σιλήσω τη γυ-ναϊκά μου...

1904

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ